

DOI: <https://www.doi.org/10.36719/2663-4619/73/58-63>

Amalya Arif qızı Rzayeva
Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti
assistent
amalya_rzayeva@mail.ru

AQRAR SAHƏDƏ İNNOVASIYA YÖNÜMLÜ İNVESTİSİYALARIN NƏZƏRİ ASPEKTLƏRİ VƏ ONLARIN MALİYYƏLƏŞDİRMƏ MƏNBƏLƏRİ

Xülasə

Müasir şəraitdə aqrar sahənin inkişafı sahəyə innovasiya yönümlü investisiyaların yatırılması olmadan mümkün deyil. Innovasiyalar bazar iqtisadiyyatı şəraitində istehsalın inkişafını və səmərəliliyini artmasını təmin edən amillər sistemində başlıca yer tutur. Aqrar sahədə innovasiya proseslərinin öz spesifikasiyası var. Onlar regional, sahə, funksional, texnoloji və təşkilatı xüsusiyyətlərinin müxtəlifliyi ilə fərqlənirlər. Aqrar sahədə innovasiyalarla bağlı bütün məsələlər bu xüsusiyyətləri nəzərə alaraq həyata keçirilməlidir. O cümlədən aqrar sahədə innovasiya yönümlü investisiyaların maliyyələşdirilməsi məsələlərinin həllidə. Aqrar sahədə innovasiya sisteminin formalaşdırılması və inkişaf etdirilməsi ona istiqamətlənir ki, istehsalı yeni texnoloji quruluşa keçirməyə və aqrar məhsulların daxili və xarici bazarlarda rəqabət qabiliyyətini təmin etməyə imkan verən yeniliklər yaradılsın və mənimsənilsin. məqalədə aqrar sahədə innovasiya yönümlü investisiyaların nəzəri aspektləri öyrənilmiş və onların maliyyələşdirmə mənbələri araşdırılmışdır.

Açar sözlər: *aqrar sahə, innovasiya, maliyyə, investisiya, maliyyə mənbələri, büdcə vəsaitləri, bank kreditləri, vençur kapitalı, risk*

Theoretical aspects of innovation-oriented investments in agriculture and their sources of funding

Summary

In modern conditions, the development of the agricultural sector in the field of innovation is impossible. Innovation play a key role in the system of factors that ensure the development and increase of efficiency of production in a market economy. Innovation processes in the agricultural sector have their own specifics. They differ in regional, functional, technological and organizational features. All issues related to innovations in the agricultural sector should be implemented taking into account these features. In particular, in solving the issues of financing innovation-oriented investments in the field. The formation and development of the innovation system in the agricultural sector is aimed at creating and mastering innovations that allow to transfer production to a new technological structure and ensure the competitiveness of agricultural products in domestic and foreign markets.

Key words: *agrarian area, innovation, finance, investment, sources of funding, budget funds, bank loans, venture capital, risk*

Giriş

Aqrar sahədə daxili yığımların azalması ilə müşayiət edilən innovasiya fəaliyyətinin zəifləməsi aqrar sahənin vəziyyətini daha da çətinləşdirdi, innovasiyaların maliyyələşdirilməsində yeni mənbələrin axtarılması və əsaslandırılmasını zəruri etdi. Bununla bağlı aqrar sahədə innovasiya fəaliyyətinin özəl kapitalın iştirakı ilə formalaşdırılması və inkişaf etdirilməsi istiqamətlərinin tədqiqi xüsusi aktualıq kəsb etməyə başlamışdır. Müasir zamanda bu problem həm praktiki həm də elmi baxımdan xüsusiyətlərlə əhəmiyyətlidir.

Innovasiya fəaliyyəti iqtisadiyyatın müxtəlif sektorlarında iqtisadi artımın ən vacib amillərindən biridir. Innovasiya proseslərinin müvəffəqiyyətlə həyata keçməsi üçün həm dövlətdən, həm də özəl sektordan maddi, həm maliyyə, həm məlumat, həm insan, həm də digər resursların səfərbər edilməsi tələb olunur. Əgər investisiyalar, ixtisaslı kadrlar və dövlət dəstəyi olmasa heç bir elmi və təcrübə konstruktor işləmələri həyata yol açə bilməz.

Investisiya və innovasiya fəaliyyətinin qarşılıqlı əlaqəsinin bir neçə aspekti var. Onlardan ən vacibi investisiyalara elmi tədqiqatların özünəməxsus katalizatoru kimi baxılmasıdır. Bu elmin cəmiyyətin

bilavasitə istehsal qüvvəsinə çevrildiyi bir şəraitdə xüsusən də vacibdir. Hal hazırda investisiyalar innovasiya prosesinə bütün təsərrüfat fəaliyyətlərində yatırılır: həmisthsalata, həm tikintiyə, həm də sosial infrastruktura. Bizim məqalədə aqrar sahədə innovasiya yönümlü investisiyalara və onların maliyyə mənbələrinə baxılıb.

Materiallar və müzakirələr

Aqrar sahədə innovasiya proseslərinin öz spesifikasiyası var. onlar regional, sahə, funksional, texnoloji və təşkilatı xüsusiyyətlərinin müxtəlifliyi ilə fərqlənirlər. Bu xüsusiyyətlərdən biri ondan ibarətdir ki, aqrar sahədə sənaye mənşəli istehsal vəsaitləri ilə yanaşı istehsal prosesində canlı orqanizmlər də, bitki və heyvanlar, fəal iştirak edirlər. Geniş təkrar istehsal iqtisadi və təbii bioloji proseslərin qarşılıqlı əlaqəsi və təsiri altında baş verir. Ona görə də innovasiyaların işlənilib hazırlanmasında və həyata keçirilməsində tək iqtisadi qanunların tələblərini deyil həm də təbiət qanunlarının – bərabər əhəmiyyətlik, həyat amillərinin əvəzolunmazlığı və məmusu, minimum, optimum və maksimum qanunları – nəzərə alınmalıdır. Amillərin əvəzolunmazlığı qanununun təsiri məsələn, seleksiyanın kübrələri əvəz etməməyində, sortla aqrotexnikada olan çatışmamazlıqları, cinsi işlə yemi əvəz etmək mümkün olmamasında özünü göstərir. Bununla bağlı biz məqalədə “investisiya” və “innovasiya” anlayışlarını təhlil etmişik.

Beləliklə müasir elmi-texniki tərəqqini innovasiya fəaliyyəti nəticəsində əldə edilən intellektual məhsulsuz təsəvvür etmək belə olmaz.

Novation sözü dəyişiklik, yenilənmə mənasını verir, bu elə bir yenilikdir ki, əvvəllər heç ilmənmişdir: yeni fenomen, ixtira, ictimai tələbatların ödənilməsinin yeni üsulu və s. innovasiya yeni texnika və ya texnologiyaya, əməyin təşkilinin yeni formalarına, xidmət sahəsinə, idarəetməyə və s. edilən kapital qoyuluşundan əldə olunan maddiləşmiş nəticədir. innovasiyaların yaradılması, mənimsənilməsi və yayılması isə innovasiya prosesi adlanır. innovasiya dedikdə yeni prosesin, məhsulun və ya xidmətin təcrübədə mənimsənilməsi kimi innovasiyalara yatırılan investisiyalar başa düşülür (İvanov V.A. 2008. səh. 25).

Investisiya termini bazar iqtisadiyyatı şəraitində daha geniş istifadə olunur. Maliyyə baxımından investisiya gəlir (fayda) əldə etmək məqsədiylə təsərrüfat fəaliyyətinə yatırılan aktivlərin (vəsaitlərin) bütün növləridir. İqtisadi baxımdan isə investisiya əsas və dövriyyə vəsaitlərinin yaradılması, genişləndirilməsi və rekonstruksiyasına çəkilən xərclərdir. İntestisiya mənfəət əldə etmək və (və ya) faydalı sərəməyə nail olmaq üçün sahibkarlıq və (və ya) digər fəaliyyət obyektlərinə qoyulan pul vəsaitləri, qiymətli kağızlar, o cümlədən pulla qiymətləndirilən əmlak hüquqlarıdır. (İqonina L.L. 2002, səh.22-25).

Innovasiya təkrar istehsalın tipini, sosial-iqtisadi münasibətlərin keyfiyyətini dəyişən bir proses kimi milli sərvətin özünəməxsus forması, yığım meyarları və strukturu olan, innovasiya yönümlü iqtisadiyyat yaradır.

Y.Şumpeter “Texniki inkişaf nəzəriyyəsinə” innovasiyaya texniki dəyişikliyin iqtisadi təsiri kimi baxırdı. nəticədə yenilik və ixtira arasında əlaqələndirici olan yeni insan – sahibkar – əmələ gəlir. Innovasiyaların təhlili göstərir ki, onlar sosial-iqtisadi xarakterli funksiyalar yerinə yetirirlər. Innovasiyalar bütövlükdə təkrar istehsal və stimullaşdırmaya zəmin yaradırlar. Təkrar istehsal funksiyası göstərir ki, innovasiya maliyyələşdirmənin vacib mənbəyi qismində çıxış edir. Innovasiyalardan əldə olunan pul gəlirləri maliyyə resurslarının mənbəyi qismində çıxış edən, eyni zamanda innovasiya prosesinin səmərəliliyini müəyyən edən sahibkar mənfəətini yaradır. Dövlətin sosial-iqtisadi siyasətinin tərkib hissəsi olan innovasiya siyasəti innovasiya fəaliyyətinin inkişafına və stimullaşdırılmasına istiqamətlənir və texniki tərəqqi əsasında yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulun yaradılması ilə xarakterizə olunur. Kanadada innovasiyaların stimullaşdırılmasının birbaşa aləti qismində dövlət qrantlarından və ya investisiya prosesinin birbaşa maliyyələşdirilməsindən istifadə edilir. Yaponiyada özəl firmalarla birgə innovasiyaların yaradılmasını həyata keçirən dövlət korporasiyaları və mərkəzləri büdcədən subsidiyalaşdırılır. Almaniyada yüksək qeyri-müəyyənlik dərəcəsi ilə xarakterizə olunan önəmli elmi istiqamətlər üzrə uzunmüddətli tədqiqatların birbaşa maliyyələşdirilməsi həyata keçirilir.

Beləliklə beynəlxalq standartlara uyğun olaraq innovasiya innovasiya fəaliyyətinin bazara tətbiq edilmiş yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulu, praktiki fəaliyyətdə istifadə olunan yeni və ya

təkmilləşdirilmiş texnoloji proses şəklində və ya sosial xidmətlərə yeni yanaşmada ifadə olunmuş nəticəsi kimi müəyyənləşdirilir. Bu isə son nəticə o zaman olur ki, ona vəsait yatırılmış olsun, yeni investisiya.

Aqrar istehsalın mürəkkəbliyi və onun səciyyəvi xüsusiyyətləri innovasiya fəaliyyətinə yanaşmaların özünəməxsusluğunu, müxtəlif tipli innovasiyaların uzlaşdırılmasını, innovasiyaların stimullaşdırılmasında dövlətin rolunun gücləndirilməsini müəyyən edir. (Truşin Y. 2006, Truşin Y., 2007c-67/)

Qeyd etmək lazımdır ki, aqrar istehsalın xüsusiyyətləri innovasiya proseslərinin risklərinin yüksək səviyyədə olması ilə xarakterizə olunur. Elm-istehsal nəticələrinin maliyyələşdirilməsi riski, Bu risklərə innovasiyaların maliyyələşdirilməsi riski, innovasiyalara çəkilən xərclər və onun nəticələri arasında böyük zaman kəsiyinin olması riski, innovativ məhsula tələbin qeyri-müəyyənliyi riski özəl investorları bu sahənin inkişafına kapital qoyuluşları etməyə maraqlarını artırmır (Mamontov V.D., Kojevnikov T.M. 2012. № 1).

Aqrar sahədə innovasiyaların dörd əsas istiqamətini seçmək olar:

- seleksiya-genetika sahəsində,
- istehsal-texnoloji sahədə,
- təşkil-idarəetmə sahəsində,
- iqtisadi-sosial-ekoloji (İvanov V.A. 2008. səh.77).

Aqrar sahədə innovasiya fəaliyyətinin iqtisadi mexanizminə aşağıdakılar daxildir:

– innovasiyaların strateji idarəetməsi. Bura ETTKİ potensialından, müəssisələrin istehsal potensialından, daxili və xarici amillərin, istehlakçıların yeniliklərə olan tələbatından irəli gələrək tədbirlərin, proqramların, layihələrin işlənilib hazırlanması aiddir;

– innovasiyaların planlaşdırılması. Bura alətlər dəsti, qaydalar, məlumat və son nəticəyə nail olmağa hədəflənmiş proseslər aiddir;

– innovasiya yönümlü sahibkarlıq fəaliyyətinin dəstəklənməsi və stimullaşdırılması;

– innovasiya proseslərinin maliyyələşdirilməsi sistemi. Bura maliyyə resurslarının mənbələri, toplanmış vəsaitlərin yatırılması prinsipləri, investisiyalardan istifadəyə nəzarət mexanizmi, onların geri qayıtması imkanı və innovasiya yönümlü investisiya layihələrinin qiymətləndirilməsi;

– yenilikləri yaradan və mənimsəyən təşkilatların vergiyə cəlb edilməsi, innovasiya risklərinin sığortalanması;

– təsərrüfatçılıq subyektinin rəqabət qabiliyyətinin və yeni bazarların mənimsəməsinin dəstəklənməsinə istiqamətlənən strateji və taktiki innovasiya marketinqi;

– innovasiya məhsuluna qiymətqoyma.

Innovasiya yönümlü investisiya qoyuluşlarına təsir edən amillər obyektiv və subyektiv ola bilər. Obyektiv faktorlara xammal resursları ilə təmin olunma, iqlim şəraiti və s. aiddir. Aqrar sahənin inkişafına obyektiv amillər təsir göstərir: istehsalın mövsümliliyi, istehsal dövrünün uzun olması, investisiyaların yavaş dövretməsi, məhsulun kapitaltutumlu olması və s. Subyektiv amillərə sosial-iqtisadi, sosial-siyasi və hüquqi rejim aiddir. obyektiv və subyektiv amillər aqrar sahədə innovasiya yönümlü investisiya fəaliyyətinin inkişafına təsir edir, onların optimal uyğunlaşdırılması aqrar sahədə fəaliyyət göstərən təşkilatlara səmərəli fəaliyyət göstərməyə imkan verir.

Göstərilən amillərin təsiri altında innovasiya-investisiya mühiti yaranır. İnnovasiyalara münasibətdə innovasiya-investisiya mühiti əlverişli və qeyri-əlverişli ola bilər. Əlverişli innovasiya-investisiya mühiti investorların aktiv fəaliyyətinə zəmin yaradır və kapitalın axıb gəlməsini stimullaşdırır. Qeyri-əlverişli mühit innovasiya-investisiya risklərini yüksəldir, kapitalın axıb getməsinə və innovasiya yönümlü investisiyalarının zəifləməsinə gətirib çıxarır

innovasiyalara yönəldilən investisiyaların aşağıdakı xüsusiyyətlərini göstərmək olar:

1. Investisiyalar həm gəlirlilik səviyyəsinə, həm də risk dərəcəsinə görə fərqlənən müxtəlif innovasiyalara yönəldilə bilər. Ona görə də investisiyalar portfelinin bu meyarlar üzrə optimallaşdırılmasına ehtiyac yaranır.

2. Investisiya-innovasiya fəaliyyətinin nəticələrinə həm riskin səviyyəsinə təsir dərəcəsinə, həm də qeyri-müəyyənliyinə görə bir birindən fərqlənən müxtəlif amillər təsir göstərir.

3. Investisiya layihəsinin həyat tsikli kifayət qədər uzun ola bilər və bir neçə il çəkər və bu şəraitdə bütün mümkün olan amilləri, onların layihənin gəlirliliyinə və riskin ölçüsünə təsirini nəzərə almaq çətin olar.

4. Çox vaxt investisiya və innovasiya risklərinin müəyyən edilməsi üçün əvvəlki dövrlərə aid sambalı statistik məlumat olmur ki, onun əsasında oxşar investisiya layihəsini reallaşdıran zaman proqnozlar verilsin /Syomina L.A., 2012)

Tam nəticəli innovasiyanı həyata keçirmək üçün innovasiya yönümlü investisiyaların maliyyələşdirilməsi lazımdır. İnnovativ iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi üçü elmi tədqiqatların və işləmələrin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi, xırda innovativ müəsisələrin dəstəklənməsi, vençur maliyyələşdirməsinin inkişaf etdirilməsi və qanunvericilik bazasının yaxşılaşdırılması lazımdır. Maliyyələşdirmənin həcmnin limitləşdirilməsi alimlərə imkan vermir ki öz işləmələrini tətbiq və sonuncu satış mərhələsinə çatdırsınlar.

Azərbaycanda innovativ işləmələr təqdim edən marketinq üzrə ixtisaslaşmış təşkilatlar azdır. Eyni zamanda tədqiqatçı kollektivlərə onlar barədə demək olar ki, heç bir şey məlum deyil, və ya onların xidmətləri çox bahadır.

İnnovasiya yönümlü investisiyaların maliyyələşdirilməsinin bir neçə mənbəyi seçilir: şəxsi vəsaitlər, cəlb edilmiş vəsaitlər və borc vəsaitləri.

İnnovasiya şirkətlərinin şəxsi vəsaitlərinə mənfəətin yenidən investisiya edilən hissəsi, amortizasiya ayırmaları, ziyanın ödənilməsi üçün sığorta məbləği, aktivlərin satışından əldə olunan gəlir və s. aiddir. Bu maliyyələşdirmə mənbəyi ən geniş yayılmış mənbədir. Lakin qeyd etmək lazımdır ki, bu vaxt maraqların münaqişəsi yaranır. Səhm sahibləri tədqiqatlara investisiya qoymaq yox dividend almaq istəyirlər.

Cəlb edilmiş vəsaitlərə səhm və digər qiymətli kağızların emissiyasından əldə edilən vəsaitlər və əvəzsiz əsaslarla təqdim edilən vəsaitlər aiddir. Qiymətli kağızların investisiyası maliyyə resurslarını əlçatan edir, lakin sonradan dividend vermək lazım gəlir və səhmləri uğurla yerləşdirmək üçün şirkətin maliyyə göstəriciləri yaxşı olmalıdır.

Borc vəsaitlərinə bank kreditləri, kommertiya kreditləri və büdcə kreditləri aiddir.

Azərbaycanda innovasiya yönümlü layihələrin maliyyələşdirilməsi mənbələri aşağıdakı cədvəldə verilmişdir.

Cədvəl

2020-ci ildə tədqiqat və işləmələrə çəkilən daxili xərclərin mənbələri üzrə bölgüsü

Mənbələr	2020	Xüsusi çəkisi
Cəmi	162 452,5	100
o cümlədən maliyyə mənbələri üzrə:		
büdcə vəsaiti	122 735,5	76
büdcədən kənar vəsait	1 271,2	1
öz vəsaiti	9 436,2	6
sifarişçinin vəsaiti	29 009,6	17

Mənbə <https://www.stat.gov.az/source/education/>

Ölkədə innovasiyalara çəkilən xərclərin 76% büdcə vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilir. Xərclərin cəmi 1% büdcədən kənar vəsaitlər hesabına, 6% innovasiya şirkətlərinin öz vəsaitləri və 17% sifarişçinin vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilir.

Bizim ölkədə innovasiya layihələrinə kredit verməyin müəyyən çətinlikləri var. Kredit verən bank üçün bu yüksək risklə bağlıdır, ona görə də banklar bu cür maliyyələşdirməyə həvəssiz razılaşırlar. Bununla bağlı layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılması və nümayişin hazırlanması lazımdır. İnnovasiya yönümlü investisiya layihələri digərlərindən fərqli olaraq daha çox elmi tədqiqatlar və təcrübə konstruktor işləri ilə bağlıdır. Onların nəticələri isə yüksək risklə bağlı olduğundan uğurla başa çatdırlarsa daha çox mənfəət verə bilər. Belə layihələrin nümayiş etdirilməsi müəyyən təcrübə tələb edir. İnvestorlar isə, xüsusən də bank təşkilatları, yeni texnologiyalar barədə kifayət qədər biliklərə malik olurlar və bu məlumatı qavramaq üçün zəif hazırlıqlı olurlar. Bu isə başqalarından fərqli olaraq

nümayişlərin istifadəsinin kreditin alınması ehtimalını daha da aşağı salır (Xomkina K.A., 2010. səh.120)

Maddi aktivlər şəklində zəmanət olmasa banklar adətən kredit verməkdən imtina dirlər. bundan başqa innovasiya fəaliyyəti ilkin mərhələlərdə daha yüksək riskli olduğundan kreditləşmə də şirkətin üçün əlverişli olmayan daha yüksək dərəcəylə həyata keçirilir.

Aqrar sahədə innovasiya yönümlü investisiyaların bu şərti vençur maliyyələşdirməsinin və özəl investisiyaların inkişafına zəmin yaradır. Vençur biznesinin inkişaf etdirilməsində, onun üçün əlverişli iqtisadi sistemin yaradılmasında dövlətin rolu böyükdür. Bu zaman dövlətin özü də faydalanır çünki, qabaqcıl elmi-texniki işləmələr mənimsənilir və kiçik biznesdə yeni iş yerləri yaradılır.

Ən ümumi şəkildə dövlət müdaxiləsinin iki qrup tədbirlərinin adını çəkmək olar. Bu birbaşa üsullar və dolay üsulla müdaxilədir. (Anşin V.M., Daqayev A.A., 2007. səh.6).

Dolay üsullara innovativ məhsulların reallaşdırılmasından əldə olunan gəlirlərə əlverişli vergi rejiminin yaradılması, intellektual mülkiyyətin səmərəli müdafiəsi sisteminin yaradılması, kapitl bazarının inkişaf etdirilməsi, sahibkarların öyrədilməsi, məsləhətlərin verilməsi, perspektivli layihələr və potensial investorlar barədə məlumatın yayılmasını aid etmək olar.

Birbaşa üsullar kimi dövlətin vençur fondlarında iştirakını və ya birbaşa vəsaitlərin ayrılmasını, vençur kapitalı fondlarına öz vəsaitlərini yatıran investorlar üçün maliyyə zəmanətinin təmin edilməsini, vençur kapitalına potensial investorların cəlb edilməsinə yönələn dövlət tənzimləməsinin adını çəkmək olar.

Innovativ inkişaf elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri ilə sıx bağlıdır. Azərbaycanda son illərdə belə işlərə ciddi diqqət yetirilir. Innovativ texnikaya nümunə kimi Azərbaycana gətirilən New Holland kombaynını misal gətirmək olar. Polşada istehsal olunur. Onları innovativ edən isə bu kombaynın dağlıq ərazilərdə məhsul yığımı həyata keçirməsidir. texnika fermerə yığımı operativ aparmağa və məhsulu itkisiz əldə etməyə imkan verir. Azərbaycanın aqrar sahədə digər trendi və innovasiya layihəsi aqrodronlardır. onlar bizim ölkədə istehsal olunur və fermerlərə ərazini kübrələmək üçün təqdim olunur. bu dronlar ekoloji təmiz məhsul yetişdirməyə və ərazini çirkləndirməməyə imkan verir. bundan başqa aqrar sahədə yeni innovativ xidmət də təklif olunur. Bu fermer və mexanizator arasında komutator olan Aqrouber aqroservis xidmətidir. aqrotexnikanın izlənməsi üçün GPS-lərdən istifadə edilir.

Nəticə

Bizim fikrimizcə, innovativ inkişaf üçün qanunvericilik səviyyəsində tədqiqatlar və işləmələr fondunu formalaşdırmaq lazımdır. Müəssisələr elmi tədqiqatların həyata keçirilməsini istifadə etmək üçün gəlirindən və ya xalis mənfəətindən müəyyən faiz fonda pul keçirsələr bu innovasiya texnologiyalarının inkişafına və tətbiqinə müsbət təsir edər.

Fondun formalaşdırılması sahənin struktur mənsubiyyəti üzrə də mümkündür. Bu zaman sahə üzrə innovativ inkişafı koordinasiya edən ixtisaslaşmış şura yaratmaq olar. Şuranın vəzifələrinə elmi tədqiqatların və təcrübə konstruktor işləmələrinin mütərəqqi istiqamətlərini aşkar etmək məqsədiylə elmi konfransların keçirilməsi, hər bir iştirakçının məqsədlərini və maliyyələşdirmədə iştirakını nizamlayan müqavilə münasibətlərinin qurulması daxil edilə bilər.

Nəticədə qeyd etmək istəyirdik ki, aqrar sahədə innovasiya yönümlü investisiyaların maliyyələşdirilməsinin tədqiqinə sistemli, kompleks elmi yanaşma onun inkişafına, investisiya fəallığının stimullaşdırılmasına, rəqabət üstünlüklərinin və digər faydanın əldə edilməsinə təkan verəcək.

References

1. Ivanov V.A Methodological bases of innovative development agro-industrial complex. Economic and social changes: facts, trends, forecast. 2008. № 2. p. 25
2. Igonina L.L. Investments: Textbook, allowance. Publisher: M. Jurist. 2002, 480 p. 22-25
3. Trushin Y. National project on agro-industrial complex / Economist, 2006, №10.
4. Trushin Y. Modern approach of the state to the development of the economist. 2007, №11 p-67
5. Mamontov V.D., Kozhevnikova T.M. Institutional component of modernization of the agrarian sphere // Socio-economic phenomena and processes. Tambov, 2012. № 1
6. <https://www.stat.gov.az/source/education/>

7. Khomkin K.A. Innovative project: preparation for investment. M. Delo, 2010. 120 p.
8. Innovation management: concepts of multi-level strategies and mechanisms of innovative development: textbook. allowance / Ed. V.M.Anshina, A.A.Dagaeva 3rd ed. M. Delo, 2007. 584 p.
9. PDF] Agrarian policy of the region in terms of economic development innovation AV Gridchina, LL Orekhova... - ... Journal of Economics ..., 2016 - dergipark.org.tr
10. Improvement of the mechanism of state regulation of investment in the innovative development of the agrarian sector V.Klochan, I.Klochan-Baltic Journal of economic studies,2018- baltija publishing.lv
11. Investment possibilities in agricultural networks RO Ismatov, TY Dadaboev, SA Karabaev - Theoretical & Applied Science, 2019 - elibrary.ru
12. Sustainable development of the Ukrainian agrarian sector: perspectives and challenges L Mykhailova, N Stoyanets, A Mykhailov... - ... and Perspectives in ..., 2018 - ceeol.com

Rəyçi: dos. E.A.Salahov

Göndərilib: 28.11.2021

Qəbul edilib: 16.12.2021